
A régészeti örökség társadalmi hasznosulása – kihívások és javaslatok
Javaslatcsomag döntéshozóknak és szakmának a régészeti örökség társadalmi
hasznosulásának erősítésére

Egy ország kulturális, régészeti öröksége nemcsak történelmi emlék, hanem stratégiai erőforrás is: olyan **társadalmi érték**, amely képes összekapcsolni gazdaságot, kultúrát és közösséget. A 21. században a régészet saját egyre bővülő forrásaira és finomodó módszertanára támaszkodva, valamint a természettudományok új módszereinek felhasználásával többek között a környezeti és klimatikus változások mélyebb megértését teszi lehetővé, míg az archeogenetikai eredményekkel új távlatokat nyit a történelmi közösségek eredetének, mobilitásának és társadalmi szerveződésének megismerésére. Ezért a régészet támogatása nem kizárólag kulturális kérdés, hanem hosszú távú társadalmi és gazdasági befektetés is.

Hazánk régészeti öröksége olyan nem megújuló erőforrás, amely **gazdasági értéket** is képvisel: a régészeti feladatellátás csökkenti a jól előkészített beruházások örökségvédelmi kockázatát, erősíti a tervezhetőséget, és munkahelyeket teremt. A beruházásokat megelőző régészeti tevékenység ezért nem a fejlesztések akadályja vagy pusztán kötelező adminisztratív elem. A korszerű előzetes régészeti diagnosztika és a digitális technológiák alkalmazása a beruházások biztonságát és tervezhetőségét szolgálják.

A feltárásokból származó tudás **erősíti a közösségeket** és a helyi kötődést, a társadalmi kohéziót, a nemzeti és helyi identitást; gazdagítja az oktatást, turisztikai értéket hoz létre, növelve hazánk kulturális vonzerejét. Az újabb kezdeményezések, mint a közösségi régészet és közösségi tudomány szintén kapcsolatteremtő erővel bírnak, hozzájárulva a régészet társadalmi beágyazottságához. A nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy a láthatóvá tett és közösségre hasznosított régészeti örökség jelentős turisztikai és gazdasági értéket képes teremteni, javítva az adott térség megítélését is.

A jelenlegi örökségvédelem, ezen belül a régészet, számos összetett kihívással szembesül. Az aláírók javaslata a legsürgetőbbnek ítélt kérdéseket foglalja össze azzal a céllal, hogy **érdemi párbeszédet** kezdeményezzen a döntéshozók és a szakmai szereplők között. A felvetések egyúttal támpontul szolgálhatnak a közeljövő egyeztetéseihez, elősegítve azt a közös gondolkodást, amely a régészeti örökség társadalmi, gazdasági és tudományos hasznosításának lehetőségeit és formáit a lehető legteljesebben tárhatja fel.

Szakpolitikai javaslatok

1. A régészeti örökség elemeinek megőrzése, a régészeti feladatellátás folyamatos és magas színvonalú működőképességének biztosítása érdekében indokolt a jelenlegi **finanszírozási rendszer** felülvizsgálata, különös tekintettel a beruházások előtti feltárások **hatósági négyzetméterárának** korrekciójára.

2. A régészeti és örökségvédelmi szakterület irányításának kiszámíthatósága és hatékony működése érdekében indokolt a terület egységes **szakpolitikai koordinációja**, az érintett tárcák közötti intézményesített és rendszeres szakmai egyeztetési mechanizmusok kialakítása.
3. Egy konszenzusos, szakmai alapokon nyugvó, kormányzati ciklusokon átívelő **nemzeti régészeti stratégia** aktualizálása és megvalósítása, amely rögzíti a régészeti feladatellátás és a régészettudomány fejlődésének hosszú távú irányait, és elfogadása esetén forrást biztosít a végrehajtásához és az eredmények tudományos és széleskörű, közösségi bemutatásához.
4. A hazai feladatellátás és a nemzetközi versenyképesség megőrzése érdekében szükséges **az oktatás és tudományos kutatás** intézményi stabilitásának megerősítése, a politikailag motivált szervezeti és kutatásirányítási gyakorlatok felszámolása, valamint a finanszírozási, kutatási, publikációs és ismeretterjesztő **pályázati lehetőségek bővítése**. Indokolt továbbá a kutatási infrastruktúra (eszköz és személyi) fejlesztése és országos szintű szakmai összehangolása a hozzáférhetőség javítása érdekében.

Intézményi feladatellátást érintő javaslatok

5. A régészeti örökségvédelmi **hatósági munka szakmai integritásának megőrzése** és megerősítése érdekében kiemelten fontos a döntéshozatal kizárólag szakmai szempontokon alapuló, politikai és egyéb külső nyomásgyakorlástól mentes, országosan egységes szemléletű működésének biztosítása, a meglévő örökségvédelmi nyilvántartások megőrzése, építése.
6. A feltárások során előkerülő **régészeti korú leletanyagok (tárgyak, emberi és állati maradványok) hosszú távú, szakszerű megőrzése** és feldolgozhatósága érdekében elengedhetetlen a folyamatosan növekvő leletanyag magas szakmai minőségű közzétételét lehetővé tevő tudományos intézményi infrastruktúra, pályázatok, valamint a közgyűjteményi **raktározási kapacitások** célzott fejlesztése.

Humán erőforrást érintő javaslat

7. Elengedhetetlen a **bérrendezés megvalósítása**, egy kiszámítható, a szakma egészét átfogó **életpályamodell** kialakítása, valamint megfelelő számú szakember biztosítása.

Budapest, 2026. május 29.

Ásatási Bizottság
Magyar Régész Szövetség
Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat
MNMKK MNM Nemzeti Régészeti Intézet
MTA Régészeti Tudományos Bizottsága
Magyar Vidéki Múzeumok Szövetsége